

## НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА ПРЕДМЕТ: РУСКИ ЈЕЗИК (други страни језик)

РАЗРЕД: СЕДМИ (друга година учења)

СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА: 2

ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА: 72

### ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА:

- Омогућавање развијања језичке компетенције ученика, што представља централни, незамјењиви аспект учења језика, посебно развијање комуникацијских способности ученика;
- Боље упознавање ученике са властитом културом, научити их да је цијене, али и да разумију и поштују друге културе;
- Омогућавање свим ученицима да уживају у учењу, да буду мотивисани за учење, да науче размишљати, те да се оспособе за даље учешће у самосталном, појединачном или групном учењу, раду или обуци;
- Припремање ученика за ефикасно и одговорно учешће у друштву, развијајући њихов позитиван став према културалним, вјерским и другим различитостима које су присутне у њиховом друштву, развијајући на тај начин коректно и праведно друштво, које ће да вреднује такве различитости;
- Омогућавање ученицима да развију самопоуздање и самопоштовање, чиме стварају претпоставке за срећнији живот испуњен задовољством;
- Развијање радозналости, самосталности и креативности код ученика;
- Подстицање ученика на лијепо понашање у школи и на јавним мјестима, као и у кругу њихових породица;
- Развијање љубави према природи и еколошке свијести ученика;
- Развијање принципа хуманог односа између полова;
- Омогућавање континуитета и повезаности учења, језичких вјештина на страном језику пратећи кривуљу когнитивног развоја дјецe;
- Развијање способности критичког мишљења, аргументовања властитих ставова и рјешавања проблема, као и способности слушања и уважавања мишљења других

### ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНИ САДРЖАЈ

Ученици ће учити језик и проширивати свој вокабулар ослањајући се на знање стечено кроз учење других наставних предмета у оквиру планираних тема.

### ИНТЕРКУЛТУАЛНЕ ВЈЕШТИНЕ

Ученици ће:

- развијати своју способност споразумијевања на руском језику и тако развијати способност за поштовање других култура и цивилизација у Русији (ученици уче да уоче главне разлике између властите културе и различитих култура у Русији, да упознају обичаје и навике народа чији језик уче, те сличности и различитости између своје земље и Русије);
- навикавати да се на одговарајући начин понашају у комуникацији са припадницима култура у Русији;
- научити да поштују традицију, обичаје, навике других људи, итд.

### УЧЕЊЕ КАКО ТРЕБА УЧИТИ:

Ученици ће учити да:

- буду одговорни, активни и истрајни у учењу руског језика;
- користе различите начине учења карактеристичне за учење страног језика;
- користе информационе технологије за учења руског језика;
- самостално користе уџбенике, рјечнике, граматике и друге приручнике;
- буду активни на часу, пажљиво слушају и примјењују упутства и препоруке наставника.

## САДРЖАЈИ И ИСХОДИ ПРОГРАМА

Тема	Садржаји
Слободно вријеме	Активности у слободно вријеме: спорт, хоби, дневни распоред активности; кућни послови, врста спорта, мој омиљени вид спорта.
Одијевање и куповина	Именовање и опис одјеће (боја, величина-мало/велико/тијесно/кратко, итд) и обуће, мода. Основна лексика у вези куповине, како и гдје купити одјећу, основна терминологија, која се користи у трговини, дијалог са запосленима.
Традиција и обичаји	Празници, који се прослављају у Русији; празнична трпеза, оброци, прибор за јело, традиционална руска јела, намирнице. Датуми, мјесеци и годишња доба.
Култура и умјетност	Посјета позоришту, биоскопу, библиотеци, изложби, правила лијепог понашања у позоришту, биоскопу, изрази у вези с позориштем.
Природа	Именовање/опис домаћих и дивљих животиња, кућних љубимаца. заштита човјекове околине, средина у којој живим, посјета золошком врту
Тијело и здравље	Именовање дијелова тијела; најчешће болести (боли ме зуб, имам главобољу, грип, итд), спорт и здравље, значај спорта за здравље човјека.
Рођендан	Честитање, пјевање пригодне пјесмице; употреба основне лексике у оквиру ове теме.

У табели није дат оквирни број часова за реализацију неке теме. Наставник ће приликом планирања и припремања за наставни процес, узимајући у обзир факторе попут нивоа постигнућа ученика, нивоа сложености наставне теме и сл, одредити број часова који је потребан за реализацију појединих садржаја у оквиру неке теме. Преостали часови су предвиђени за писане провјере постигнућа. У току сваког полугодишта потребно је реализовати један ЗОТ (низ задатака објективног типа).

Исходи учења	Садржаји програма / Појмови	Корелација са другим наставним предметима
<p><b>РЕЦЕПЦИЈА</b>  <b>Слушање и разумијевање</b>  Ученици ће да:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- разумију суштину или детаље текста (нпр. дијалог, причу, пјесму) који је уживо изговорен или су га послушали са аудио записа;</li> <li>- извуку тражену информацију из слушаног материјала;</li> <li>- разумију упутства и језичке структуре потребне у учионици;</li> <li>- разумију разговор у учионици.</li> </ul> <p>Ученици слушају текст и реагују вербално/невербално нпр:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- цртају, разврстају слике, споје слике и текст/дијелове текста, означе тачне/нетачне изразе, одговоре на питања, допуне недовршене реченице и сл.</li> </ul>	<p><b>Ученик ће учити и/или понављати:</b></p> <p><b>Именице / Имена существительные:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- број именица (једнина и множина) / число существительных (единственное и множественное);</li> <li>- род именица / род существительных</li> <li>- деklinација именица / склонения существительных;</li> <li>- деklinација присвојних замјеница / склонение притяжательных местоимений</li> <li>- генитив множине именица / родительный падеж множ. числа существительных;</li> <li>- категорија живо – неживо /</li> </ul>	<p>Корелација са предметима који се изучавају у трећој тријади основне школе. Знања која се стичу у оквиру ових предмета доприносе бољем и успјешнијем развијању постигнућа и вјештина у области изучавања руског језика.</p>

## Читање и разумијевање

Ученици читају кратке текстове у себи или наглас са правилном интонацијом и акцентом и реагују вербално/невербално:

- разумију значење прочитаног;
- извуку тражену информацију из прочитаног материјала;
- споје слике и текст/дијелове текста, означе тачне/нетачне изразе;
- поставе питања/дају одговоре;
- препричају прочитани краћи текст једноставним реченицама коришћењем новог вокабулара у конкретним примјерима и реченицама, и сл.

## ПРОДУКЦИЈА

### Говор

Ученици ће да:

- изговарају гласове и групе специфичних за руски језик, а којих нема у матерњем језику, и правилно интонирају ријечи, фразе и реченице;
- воде једноставне разговоре који се заснивају на темама о којима се расправљало;
- учествује у разговорима на тему;
- пјевају у групи на руском језику пјесме примјерене узрасту;
- играју по улогама;
- рецитију/драматизују текстове;
- дају/извршавају једноставне наредбе/упутства;
- постављају питања и дају одговоре, и сл.

### Писање

Ученици ће да:

- примјењују ортографска правила писања;
- препричавају или преписују кратке текстове;
- самостално напишу кратак састав на већ познату тему, честитку, личну поруку, кратко писмо са личним подацима;
- допуњавају неодвршене реченице, табеле, укрштенице, слажу испремјештане ријечи у смислене реченице, и сл.

категорија одушевљенности и неодушевљенности;

- промјена именица: сва три рода на тврд и мек сугласник у једнини и множини; непостојане самогласнике
- именице, које имају само једнину или множину (*singularia i pluralia tantum*)
- **Врсте ријечи**  
руски називи промјењивих и непромјењивих врста ријечи.

### Замјенице / Местоимения:

- личне замјенице / личные местоимения;
- деκлинација личних замјеница / склонение личных местоимений;
- присвојне замјенице / притяжательные местоимения
- употреба упитних замјеница *кто* и *что* / употребление вопросительных местоимений *кто* и *что*
- показне замјенице / указательные местоимения

### Придјеве / Имена

#### прилагательные:

- придјевы (једнина и множина) / прилагательные (единственное и множественное число);
- деκлинација придјева / склонение прилагательных;
- описни придјевы (род и број) у вези са темама/качественные прилагательные (род и число).

### Бројеве / Имена

#### числительные:

- бројеви 1–1000 / числительные 1–1000;
- употреба бројева са именицама/употребление числительных с существительными;
- редни бројеви/порядковые числительные (до 100)

## ИСХОДИ

Ученици ће бити способни да:

- опишу распоред дневних обавеза;
- наведу дијелове тијела;
- кажу шта их боли;
- опишу како је особа одјевена;
- наброје намирнице;
- лоцирају особе/предмете у мјесту, сналазе се у простору;
- говоре о садашњим/прошлим/будућим догађајима
- броје до 1000;
- користе редне бројеве до 100
- честитају рођендан и празнике;
- користе основни вокабулар везан за спорт (називе појединих реквизита и правила)
- наброје школске секције
- наведу руске обичаје у вези с прославом Васкрса и називе традиционалних руских јела;
- да знају да наброје неке знаменитости из Москве и Санкт Петербурга

## Глаголе / Глаголы:

- заповједни начин /;пов.наклонение
- инфинитив / инфинитив;
- садашње вријеме / настоящее время;
- глаголи кретања (*идти-ходить и ехать-ездить*)
- прошло вријеме / прошедшее время;
- прошло вријеме повратних глагола / прошедшее время возвратных глаголов;
- будуће вријеме / будущее время;
- глаголски вид / вид глагола;
- глаголи на – *оать* / - *евать* (презент и перфекат) / глаголы на – *оать* / - *евать* (настоящее и прошедшее время);
- перфекат глагола *идти, пойти и найти* / прошедшее время глаголов *идти, пойти и найти*
- глагол *мочь*
- глаголи *есть* и *пить* / глаголы *есть пить*

## Прилози / Наречия:

- прилози за мјесто и правац нпр. *там, здесь, туда, налево, направо, сюда, слева, справа*;
- прилози за вријеме / наречия времени;
- прилози за начин / наречия образа действия
- прилози за количину (*много, мало, несколько...*) / наречия меры и степени (*много, мало, несколько...*);

## Приједлози / Предлоги:

- приједлози: *О, К, У, ДЛЯ, НА, В, С, В* и *НА* / предлоги: *С, В* и *НА*;
- употреба приједлога са именицама / употребление предлогов с существительными.

## Реченице:

Основни ред ријечи у потврдној, одричној, упитној и заповједној реченици.

## ДИДАКТИЧКА УПУТСТВА И ПРЕПОРУКЕ - СМЈЕРНИЦЕ ЗА НАСТАВНИКЕ

Настава руског језика у основној школи се усмјерава на когнитивно учење. Приликом реализације наставног процеса паралелно се развијају и усмена и писана комуникација. То значи да се пажња подједнако посвећује развоју свих језичких вјештина: слушању и читању у оквиру разумијевања, говорној интеракцији и продукцији, те писању и њима се приступа и на интегрисан и на индивидуалан начин.

У реализацији наставног процеса, у средишту пажње је ученик и процес учења. Наставник није више једини извор знања, него је, у складу са методолошким постулатима, модел и треба да упућује ученике да користе друге изворе знања и како да уче.

Атмосфера на часу треба да буде пријатна и радна, јер таква атмосфера дјелује подстицајно на ученике. Код ученика треба развијати демократске особине и осјећај за емпатију. Наставник треба да развија код ученика самопоуздање и независност, кооперативност, колаборативност, културу дијалога, толерантност, разумијевање и уважавање различитости, мултикултуралности и плурилингвализма, способност критичког мишљења, аргуменовања властитих ставова и рјешавања проблема.

У наставном процесу, матерњи језик треба користити што је мање могуће, тј. само у ситуацијама када је то крајње неопходно. Међутим, у седмом разреду још увијек није могуће да се цијели час изводи на руском језику, јер ученици не могу да прате, с обзиром да немају довољно развијен лексички фонд. Дакле, настава се изводи на руском, али уз објашњења на српском језику. Наставник треба да води рачуна да наставу реализује тако да је прилагођена различитим нивоима постигнућа ученика у одјељењу, као и различитим стиловима учења.

Приликом припремања за наставни процес и у његовој реализацији, наставници треба да користе разноврсне и савремене методе (метода демонстрације, илустрације, рада са текстом, разговора, рјешавања проблема, итд), облике рада (рад у пару, рад у групи, индивидуални рад, итд), типове задатака (подваци, заокружи, допуни, напиши, допиши, итд) и расположива наставна средства (аудио и видео материјал, постери, рјечници, итд) што омогућава ученицима да увјежбају и што боље усвоје презентоване садржаје тј. развију и унаприједи језичке компетенције. Наставник треба да подстиче ученике да активно учествују у самом наставном процесу тако што ће им омогућити да и они генеришу неке од додатних материјала који се користе на часу.

**Слушање и разумијевање** - Наставник треба да користи што разноврсније снимљене прилагођене материјале за слушање с циљем оспособљавања ученика да разумије природан говор и различите дијалекте стандардног говорног језика.

**Читање и разумијевање** - За развијање ове вјештине треба користити разноврсне изворне прилагођене текстове уз кориштење одговарајуће технике читања. Разумијевање текста се може провјеравати за вријеме или након читања. За провјеравање разумијевања прочитаног текста треба користити разноврсне вјежбе типа допуњавања, повезивања, избора понуђеног одговора, одговора на питање и сл.

За ове двије вјештине је потребно истаћи да ученици не морају разумјети цијели текст од ријечи до ријечи, али је потребно да разумију текст у глобалу и идентификују потребну информацију у тексту.

**Говор** - Препоручују се активности које омогућавају размјену знања, информација, идеја, мишљења, било да се ради о активностима дијалошког или монолошког типа. Пожељно је да у активностима учествује што више ученика (рад у пару/групи). Све мора бити прилагођено узрасту ученика, па је најважније водити рачуна да се говори полако.

**Писање** - За развијање ове вјештине може се користити писање на задату тему или писање по датом моделу. Наставник треба да одради квалитетну припрему, увод у писање састава, у смислу дефинисања и представљања рубрике, односно захтјева који треба да се испуне приликом писања састава. Састав може бити у виду краћег описа породице, личног описа, честитке и сл. Такође, на овом нивоу ученици треба да одговарају на питања послје текста.

Ученицима треба указати на важност самог процеса писања и писаног изражавања. Писани текст треба да има одговарајућу форму, лексику, те граматичку, правописну, и интерпункцијску тачност.

У настави руског језика, за учење граматичких структура препоручује се индуктивни приступ. Ученици, из низа предочених примјера, идентификују језичке структуре и учоце правила која касније примјењују у пракси.

Грамматичке структуре се уводе постепено и примјењују на великом броју вјежбања базираних на реалним ситуацијама. Приликом објашњавања граматичких садржаја наставници треба да сведу употребу сложене терминологије (метајезика) на минимум. Понављање већ познатих структура омогућава да ученици утврде оне дијелове које нису најбоље савладали у претходном периоду. Познавање граматичких правила није циљ наставе руског језика, стога не треба тражити од ученика да их репродукују уколико их правилно употребљавају.

**Лексика** је један од битних елемената у учењу страног језика. За објашњавање нове лексике, наставници треба да користе контекстуални приступ. Ученике треба подстицати на усвајање парадигми ријечи и колокација коришћењем савремених приступа настави лексике, нпр. креирањем мапа ума или мрежа.

Код исправљања грешака, наставник треба да буде обазрив. Ученике не треба прекидати због грешака које праве у току усменог излагања. Наставник треба да укаже на њих по завршетку излагања или да се користи методом тзв. корективне повратне информације. У писаним радовима, наставник треба да означи врсту грешке. Када је то могуће, треба пружити прилику ученицима да исправе грешке самостално или сарађујући/дискутујући са другим учеником/ученицима.

Препоручује се писано и усмено тестирање усвојености вокабулара и граматике у контексту, а не директним испитивањем значења ријечи и знања граматичких правила.

**Домаћи рад** - као наставак рада у школи, омогућава ученику континуитет у усвајању презентованог градива.

**Пројекти** - Израда пројеката је веома корисна за ученике у настави руског језика. Оваква активност омогућава развијање самосталности и одговорности код ученика. Пројектни задатак треба да је јасно дефинисан, са детаљним упутством за израду и прилагођен способностима ученика. Наставник припрема и представља рубрику (захтјеве које треба испунити приликом рада на пројектном задатку) са којима упознаје ученике. Ученици могу реализовати пројектни задатак индивидуално, у пару или у групи (што зависи од плана рада наставника и договора између ученика и наставника). Завршетак рада на пројекту представљају презентације које ученик/пар/група реализују на часу. Презентације могу бити разноврсне (усмене, зидне новине, постери, итд).

### **Праћење, вредновање и оцјењивање**

Приликом оцјењивања ђака, наставници треба да праве разлику између учених и научених структура. Учено градиво, на примјер, односи се на препознавање одређених глаголских форми, док научно градиво подразумијева тачну употребу одређених глаголских форми у контексту. Када је ријеч о вокабулару, научно градиво се односи на учениково познавање значења ријечи, док усвојени вокабулар подразумијева употребу ријечи у различитим контекстима.

Праћење, вредновање и оцјењивање ученика је континуиран и сталан процес у настави руског језика. Наставник прати напредовање ученика током рада и води евиденцију о постигнућу сваког ученика појединачно. Вредновање постигнућа ученика се заснива на исходима учења. Наставници прате, вреднују и оцјењују ученике путем усмених и писаних провјера постигнућа у складу са важећим Правилником о оцјењивању ученика у основној школи и методици наставе руског језика.

**Усне провјере** постигнућа се врше у току реализације наставних садржаја на часовима, тј. рада у пару, у групи и индивидуалног рада ученика. Наставник редовно прати и записује запажања о правилном изговору, јасном изражавању, правилној употреби граматике, богатству вокабулара, начину изражавања, сналажењу у разним ситуацијама. У току полугодишта, пожељно би било да наставник најмање два пута оцијени ученика према способностима за учествовање у говорној интеракцији и за усмено излагање.

**Писане провјере** постигнућа се реализују кроз низове задатака објективног типа, контролне радове, диктате и вишеминутне провјере постигнућа, писање слободних или састава на задату тему, расправа и извјештаја. Приликом вредновања и оцјењивања води се рачуна о правопису, јасном изражавању мисли, логичком излагању идеја, граматичкој тачности, богатству вокабулара, конструкцији реченица, организацији текста. Током друге половине сваког полугодишта потребно је реализовати по један ЗОТ. Осим ове обавезне провјере, наставник може да планира и реализује и друге врсте писаних провјера, а у складу са методиком наставе руског језика и постигнућима и способностима ученика. Праћење напредовања и вредновање постигнућа треба да благовремено пружи повратну информацију (непосредно након активности ученика и/или у току обављања те активности). Информација треба бити конкретна (разумљива ученику и родитељу/старатељу) и односити се на активности и резултате рада ученика, а никако на ученикову личност. Приликом постављања питања, захтјева и задатака који ученици треба да рјешавају, треба водити рачуна да садрже и више нивое знања (анализа, синтеза, примјена).

На почетку школске године наставници треба да упознају ученике са системом рада и оцјењивања. Поред контролних радова, писаних вјежби, тестова и других врста задатака, оцјењује се ученикова активност на часу. У том смислу би требало избјегавати класично усмено испитивање ученика, већ усмену оцјену извести на основу ученикове активности на часу. Уколико ученик није активан и не одговара на наставничково подстицање да се укључи у рад одјељења, наставник га може усмено испитати и на тај начин провјерити и вредновати његово знање.

### **ИСХОДИ УЧЕЊА:**

Ученици седмог разреда основне школе ће моћи да савладају, у говорној и писаној комуникацији, програмске садржаје дате у Наставном плану и програму, развијајући и унапређујући истовремено све језичке вјештине. Ученици треба да препознају гласове, нагласак, ритам, интонацију руског језика и стекну навику слушања текстова на овом језику, да учествују у разговору и повезано говоре, да препознају смисао текста који садржи познате информације, као и да примијене основна правописна правила у састављању кратких (вођених или самосталних) текстова. Ученици треба да разумију и користе познате свакодневне изразе и једноставне фразе које се односе на испуњавање конкретних потреба. Могу да представе себе и друге особе, и да одговарају на питања о себи и другима, и о особама које познају тј. стварима које посједују. Могу да воде разговор под условом да саговорник говори полако и разговјетно и да је спреман да помогне, те да повежу наставне садржаје са властитим животним искуством (одговоре на питања о властитој породици, мјесту становања, властитом дому, школи, слободним активностима, и др).

### **ИЗВОРИ**

- Уџбеници које је одобрило Министарство просвјете и културе Републике Српске
- Приручници, граматике и рјечници које је одобрило Министарство просвјете и културе Републике Српске